Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000815

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 05-02-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рибченко Олеся Григорівна
2. Olesia H. Rybchenko

Кваліфікація: 023

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6253-9218

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 023

Назва наукової спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Теорія та історія мистецтва

Дата захисту: 30-01-2024

Спеціальність за освітою: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 26.103.025_ID3693_Рибченко О.

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенський узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенський узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.45, 18.01, 18.07.21, 18.07.23.05, 18.07.47

Тема дисертації:

1. Народні традиції в українській сценографії кінця XIX – початку XX століття: школи, персоналії, творчі методи.

2. Folk Traditions in Ukrainian Scenography from the Late 19 th to the Early 20th Century: Schools, Personalities, Creative Methods.

Реферат/анотація:

1. Рибченко О. Г. Народні традиції в українській сценографії кінця XIX – початку XX століття: школи, персоналії, творчі методи. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, Київ, 2022. Актуальність дослідження теми зумовлена потребою в контекстуальному аналізі народних традицій в українській сценографії на основі мистецтвознавчих і міждисциплінарних методів з історії, філософії, культурології, що значно розширюють дослідницькі масштаби творчості провідних українських сценографів

Києва і Харкова кінця XIX – початку XX століття. У кваліфікаційній дисертаційній роботі досліджено образні і пластичні прийоми художнього оформлення театральних вистав, розроблено типологію народних традицій, встановлено формотворчі ознаки у збереженні та примноженні традиційної культурної спадщини в театральних осередках, майстернях, школах. Основою дисертаційного дослідження стало вивчення пам'яток сценографічного мистецтва, що зберігаються в архівних колекціях музеїв, театрів, бібліотек. Ґрунтовно досліджено та проаналізовано подібні та відмінні риси сценографії театру Миколи Садовського та театрів Леся Курбаса і Гната Юри, що дозволило визначити стилістичні характеристики окремих загальних напрямів і окреслити їх основні особливості. Комплексно досліджено сценографію творів таких видатних українських художників: Василя Кричевського, Івана Бурячка, Анатоля Петрицького, Вадима Меллера, Майї Симашкевич, Валентина Шкляєва, Олександри Екстер та Олександра Хвостенка-Хвостова. Щодо встановленої нами моделі, досліджено комплексні ознаки творчих методів і прийомів знакових художників-сценографів кінця XIX – початку XX століття. Доведено вагоме формуюче місце наративу народних традицій в художній мові моделювання простору сцени, проаналізовано авторські прийоми композиції, живопису, графічної основи драматичного твору, що кристалізували і пробуджували національну свідомість, відповідно до стилістичних та індивідуальних уподобань кожного окремого митця-художника. Зазначивши функціональні можливості театрального мистецтва в культуротворчому становленні, розкрито європейську суть української сценографії, доведено її унікальну, збережену національну спадковість та зроблено порівняльний аналіз із радикальним європейським театром Оскара Шлеммера «Тріадичний театр» та Жозефа Фернана Леже «Механічний театр». Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, десяти підрозділів, висновків до кожного розділу, загального висновку, списку джерел, а також із трьох додатків: Додаток А Список ілюстрацій за темою дисертації та ілюстрації за темою дисертації (250 іл.), Додаток Б список основних вистав, згаданих у дисертації, Додаток В список публікацій здобувача за темою дисертації. Здійснена наукова робота може бути корисною у формуванні науково-методичних посібників, навчальних програм закладів освіти, у доповненні каталогів і екскурсійних матеріалів музеїв, також може бути застосована в наукових конференціях, семінарах, стати теоретичною базою для освітніх програм «Історії, теорії мистецтва театру кінця XIX століття», «Історії театру доби модернізму» тощо, може бути цінною для друкованих видань і наукових праць. Ключові слова: традиція, колір, образ, обряд, драма, сюжет, художній експеримент, модернізм, українське мистецтво, виконавець, театр, сценічне оформлення, режисер, українська народна художня культура, музичний театр.

2. Rybchenko O. G. Folk Traditions in Ukrainian Scenography from the Late 19 th to the Early 20th Century: Schools, Personalities, Creative Methods. – Qualification scientific work as manuscript. Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in specialty 023 - Fine Arts, Decorative Arts, Restoration. National Academy of Fine Arts and Architecture, Kyiv, 2022. The relevance of research on the topic is due to the need for a contextual analysis of folk traditions in Ukrainian scenography based on art history and interdisciplinary methods from history, philosophy, cultural studies, which significantly expand the research scope of the work of the leading Ukrainian scenographers of Kyiv and Kharkiv of the late 19th and early 20th centuries. In the qualifying dissertation work, figurative and plastic techniques of artistic design of theatrical performances were researched, a typology of folk traditions was developed, and formative signs were established in the preservation and multiplication of traditional cultural heritage in theater centers, workshops, and schools. The basis of the dissertation research was the study of scenographic art monuments stored in archival collections of museums, theaters, and libraries. The similar and distinctive features of the scenography of the theater of Mykola Sadovsky and the theaters of Les Kurbas and Hnat Yura were thoroughly researched and analyzed, which made it possible to determine the stylistic characteristics of certain general trends and outline their main features. The scenography of the works of such outstanding Ukrainian artists was comprehensively researched: Vasyl Krychevskyi, Ivan Buriachk, Anatoly Petrytskyi, Vadym Meller, Maya Simashkevich, Valentina Shklyaeva, Oleksandra Ekster and Oleksandr Khvostenko-Khvostov. With regard to the model we have established, complex features of creative methods and techniques of iconic scenographers of the late 19th and early 20th centuries have been investigated. The important formative place of the narrative of folk traditions in the artistic language of modeling the space of the stage is proven, the author's

methods of composition, painting, graphic basis of a dramatic work, which crystallized and awakened national consciousness, in accordance with the stylistic and individual preferences of each individual artist-artist, are analyzed. Noting the functional possibilities of theatrical art in cultural formation, the European essence of Ukrainian scenography was revealed, its unique, preserved national heritage was proved, and a comparative analysis was made with the radical European theater of Oskar Schlemmer "Triadic Theater" and Joseph Fernand Leger's "Mechanical Theater". The dissertation consists of an introduction, three chapters, ten subsections, conclusions to each chapter, a general conclusion, a list of sources, as well as three appendices: Appendix A List of illustrations on the topic of the dissertation and illustrations on the topic of the dissertation (250 illustrations), Appendix B a list of the main performances mentioned in the dissertation, Appendix B to the list of the awardee's publications by the topic of the dissertation. The carried out scientific work can be useful in the formation of scientific and methodological manuals, educational programs of educational institutions, in supplementing catalogs and excursion materials of museums, can also be used in scientific conferences, seminars, become a theoretical basis for educational programs "History, theories of theater art of the end of the 19th century", "Histories of the theater of the age of modernism", etc., can be valuable for printed publications and scientific works. Key words: tradition, color, image, ceremony, drama, plot, artistic experiment, modernism, Ukrainian art, performer, theater, scenic design, director, Ukrainian folk artistic culture, musical theater.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Рибченко О. Г. Художньо-образне та змістовне втілення народних традицій в українському театрі початку ХХ століття (за матеріалами журналу «Нове мистецтво»). Art and design. 2021. №1 (13). С. 107–119. DOI: 10.30857/2617-0272.2021.1.10. (Категорія Б).
- Рибченко О. Творча співдружність Куліш – Курбас – Меллер як приклад співпраці, що досягла вершин в українській сценографії поч. ХХст. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених. Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2022. № 48. Том 2. С. 43–48.DOI: 10.24919/2308-4863/48-2-7. (Категорія Б).
- Рибченко О. Символ і художній образ як основні компоненти аналізу творчості провідних митців в українській сценографії поч. ХХ ст. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених. Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2022. №49. Том 2. С. 23–28. DOI: 10.24919/2308-4863/49-2-4. (Категорія Б).
- Рибченко О. Народні традиції через призму часу і простору в постановці Леся Курбаса п’єси Т. Шевченка «Гайдамаки». Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених. Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2022. № 50. С.128–134. DOI: 10.24919/2308-4863/50-19. (Категорія Б).

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; аналітичні матеріали; результати дисертаційного дослідження можуть використовуватися в навчальному процесі під час підготовки програм навчальних курсів, зокрема, для розробки навчальних програм підготовки слухачів спеціальності 023 "образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація". впровадження в навчальний процес національної академії образотворчого мистецтва і архітектури

Соціально-економічна спрямованість: наукове підґрунтя для посилення культурної політики україни в світі

Охоронні документи на ОПІВ:

Літературні та художні твори

Твори авторів, котрі досліджуються в дисертації, перейшли до суспільного надбання. Всі досліджувані у дисертації твори використовуються згідно ст.444 ЦК України та ст. 22 п.2.1, 2.2, 2.14 Закону України «Про авторське право і суміжні права» із змінами, внесеними згідно із Законами №2849-IX від 13.12.2022, № 2974-IX від 20.03.2023 про випадки правомірного використання твору без згоди автора.

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U111260

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Овчаренко Олексій Ілліч

2. Oleksiy I. Ovcharenko

Кваліфікація: к.мист., 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенський узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Садовенко Світлана Миколаївна

2. Svitlana M. Sadovenko

Кваліфікація: д. культ., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9166-5259

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, корп.15, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Юдова-Романова Катерина Володимирівна

2. Kateryna V. Yudova-Romanova

Кваліфікація: кандидат мистецтвознавства, доц., 17.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2665-390X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 36, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Юр Марина Володимирівна

2. Maryna V. Yur

Кваліфікація: д. мист., старший науковий співробітник, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3487-1480

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука

Код за ЄДРПОУ: 21598958

Місцезнаходження: вул. Михайла Бойчука, 32, Київ, 01103, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Трошкіна Олена Анатоліївна

2. Olena A. Troshkina

Кваліфікація: к. арх., доц., 18.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 000-0002-0597-9700

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенський узвіз, буд. 20, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Павельчук Іванна Андріївна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Павельчук Іванна Андріївна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Кашшай Олена Степанівна
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна